

Carmen Stănescu:

„Toți zeii erau îndrăgostiți de mine“

Cum "se năștea o stea" pe vremea tinereții dumneavoastră, având în vedere faptul că existau mai puține mijloace publicitare?

Ai să râzi, dar se făcea mult mai multă reclamă decât astăzi, în sensul că toate străzile erau pline de afișe. Acum, teatrele nu mai au bani pentru asta. Cât despre televiziune, după cum știi, emisiunile de teatru se transmit la ore târzii. Pe urmă, nici clipurile acelea anemice nu au cum să umple

sălile cu spectatori. Rămâne, vorba bărbatului meu, actorul Damian Crășmaru, tot reclama făcută din gură în gură. Adică, atunci când celor aflați în sală le-a plăcut reprezentația, ei vor duce, cu siguranță, vorba mai departe. Așa se întâmplă, de pildă, cu Călătorii cu mătușa mea, spectacolul pe care îl joc de o bună bucată de vreme. Nu s-a făcut mare tevdură, dacă-dacă, imediat după premieră, s-au spus câteva cuvinte la televizor.

Mai mult nimic. Totuși, sala este mereu plină. Chiar și joia, când nu mai e o zi bună pentru teatru. Și, Doamne, când spun asta, nu pot să nu mă gândesc la vremea când se juca în fiecare seară, ba se puneau și matinee...

De ce credeți că s-a împuținat publicul?

Nu știu, dar mi-a venit să râd când, acum câteva zile, directorul nostru, Ion Cojar, i-a spus soțului meu că nici duminica nu mai este bună pentru teatru. "Cum asta?!" zice soțul meu. "Simplu - a venit răspunsul -, toată lumea își cumpără bilete la «Bingo» și stă cu gura căscată în fața televizorului, doar-doar o câștiga milioanele promise." Și au dreptate bieții oameni să spere într-o minune de felul acesta. În plus, sunt atâtea canale, atâtea tentații... Însă trebuie să recunoaștem că mai există și mari iubitori de teatru, care n-ar renunța pentru nimic în lume la un spectacol. Și mă bucur să văd că vine tot mai mult tineret la teatru. E drept că noi mai facem și opere de caritate, lăsându-i pe studenți să intre fără bilet, numai ca să prindă drag de teatru. Dar, te-ntreb, oare mică să fie bucuria când, acum câțiva ani, în vreme ce jucam în *Menajeria de sticlă*, auzeam câte o replică rostită înainte de a o spune eu?!

Prin urmare, teatrul nu va muri.

Nu, dar nebulia asta pe care o trăim cu toții, goana oamenilor după afaceri, după bani, îl afectează.

Pe urmă, poate că nu mai există nici acele evenimente deosebite, spectacole cu vedete, cu capete de afiș. Logic așa este: dacă nu ai actor pentru Hamlet, nu pui Hamlet. Dar se mai întâmplă și astfel de lucruri, și atunci spectacolele mor după cincișase reprezentații. Avem și noi astfel de exemple la Teatrul Național. Aș vrea să se înțeleagă bine: nu este vorba numai de talent, ci și, mai ales, de adecvarea la personaj.

Se mai observă astăzi un fenomen: scade numărul vedetelor. Nu mai există actrițe frumoase, elegante, cu prestanță...

Pe vremea tinereții mele, actrițele erau "cucoane". Nu știau cum să facă să-și mai arboreze o pălărie sau o rochie nouă. Astăzi, toate se îmbracă în blugi, așa încât nu se mai deosebesc unele de altele și nici de celelalte tinere de pe stradă.

Să fie de vină numai sărăcia?

Artiștii n-au fost niciodată cine știe cât de bogați. Însă era altă atmosferă. În primul rând, nu exista goana după ciubucuri de orice fel. Pentru că sunt ciubucuri și ciubucuri. Și eu eram prezentă în show-urile televiziunii, dar lucram cu un Alexandru Bocăneț, cu o Olimpia Arghir sau cu un Mihai Berechet... Ei știau că pot să și cânte, să și danseze și mă foloseau cât se putea de mult.

Era obligatoriu ca actorii să știe să cânte și să danseze?

Nu neapărat, dar dacă se întâmpla aceasta, cu atât mai bine. Pe mine, pot spune, acest lucru m-a avantajat în mod deosebit. Așa s-a făcut, de pildă, că maestrul Sică Alexandrescu n-a ezitat să mă "arunce" în comedie. Mi-a încredințat marile roluri caragaliene cu toată dragostea și cu siguranța că voi ști ce să fac cu ele. A urmat Mihai Berechet. Fiind prieteni, mergeam la ceaiuri împreună - așa era pe vremuri -, și acolo a aflat că știu să cânte și să danseze. Din acea clipă, intercala mici bucăți muzicale cam în toate spectacolele în care mă distribuia.

Prin urmare, poate deveni definitivă, în cariera unui artist, colaborarea cu un anume regizor?

În ceea ce mă privește, dacă nu i-aș fi cunoscut pe Sică Alexandrescu și pe Mihai Berechet - și ei nu m-ar fi prețuit -, nu știu dacă aș fi avut cu adevărat o carieră. E drept că, fiind și frumoasă, și talentată, publicul m-a iubit încă de la început.

Eu n-aș folosi timpul trecut, pentru că și astăzi sunteți la fel de plină de vitalitate, iar publicul vă răsfăță...

N-am de ce mă plânge.

Cum reușiți să vă păstrați tinerețea?

Azi nu mai fac sport ca altădată, dar încă îmi place să ascult muzică - așa cum ați văzut când ați intrat pe ușă -, muzică ușoară, melodioasă (nu ca aceea pe care o ascultă tineretul acum), iar eu mă mișc în ritmul ei în vreme ce șterg praful, de exemplu. Sunetele ei mă îmbogățesc, îmi dau poftă de viață. Pe urmă, semănuitor de mult părinților mei, care au fost amândoi frumoși și cărora le

În Comedie de modă veche, alături de Mihai Fotino

plăcea teribil să danseze. Și așa au rămas până la sfârșit.

Totuși, nu credeți că frumusețea fizică este cumva legată de cea a sufletului?

Adevărat. Eu n-am invidiat niciodată pe nimeni, dimpotrivă, mă bucur când colegii mei au succes. Asta mă ambiționează, vreau să intru în competiție cu ei.

Ați avut de la început o viață liniștită, luminoasă?

Și încă cum!!! Mamei i-a venit ceasul nașterii pe la ora 4 dimineața. Vara. În plină lună iulie. A născut acasă, iar moașa, când a intrat pe ușă, i-a spus: "Dragă, e o lumină la voi pe stradă! Sunt multe mașini cu farurile aprinse. Precis copilul ăsta o să trăiască în lumină multă". Mama n-a uitat și mi-a spus mereu această poveste, iar eu înclin să cred că am intrat în scena vieții la lumina reflectoarelor. Și așa am trăit mereu. Cred că am avut o stea care mi-a luminat drumul clipă de clipă.

Cum ați ajuns la Teatrul Național?

Cu un fragment din Vlaicu Vodă, piesă de care mă îndrăgostisem încă de pe la vârsta de șase ani. Atunci m-au dus părinții întâia oară la teatru și de atunci mi-am dorit să joc rolul Doamnei Clara. Am și jucat-o, peste ani, dar n-a fost un mare succes. Publicul mă voia mereu veselă, vie, generoasă. Socotea, probabil, că personajul ăsta de afurisită nu mi se potrivea. Însă, cum îți spuneam, cu o scenă din această piesă am luat concursul organizat de Tudor Vianu,

director, pe atunci, la Național. Dar să-ți spun cum s-a ajuns la concurs. Eu abia terminasem anul I de Conservator când am fost pusă să dau replica unei colege absolvente într-un spectacol de diplomă. Trebuie să mai menționez că toate producțiile de final ale Conservatorului aveau loc pe scena Teatrului Național, iar sala era plină de regizori, de directori de teatru și de actori - toți dorind să descopere talente. Ei bine, această colegă mai mare, foarte bogată, de altfel, și-a permis să aducă pe cheltuiala ei un regizor rus, care a pus cu noi un fragment din *Frații Karamazov*. Acolom-a văzut întâia oară Tudor Vianu. M-a plăcut și a organizat un concurs în urma căruia m-a angajat ca zilieră. Acrită nu puteam fi, pentru că nu absolvisem facultatea. Nu-mi era ușor: jucând în teatru, nu prea mai aveam timp pentru cursuri - profesoara mea, Marioara Voiculescu, m-a lăsat chiar repetentă. Însă de atunci iată că s-au împlinit cincizeci și cinci de ani, petrecuți mereu în preajma Teatrului Național.

Poate fi munca în teatru mai importantă decât școala?

Da, dar numai dacă ai norocul meu. Adică să întâlnești acolo o seamă de actori uriași, de la care să tot ai ce învăța.

Ați avut și neîmpliniri?

Ca toată lumea. Însă, fără a fi modestă, mărturisesc că nu din cauza mea. Din cauza unor regizori pe care nici nu vreau să-i pomenesc.

Simțeați încă din timpul repetițiilor că nu e bine?

Știm toți, nu doar eu, când drumul ales de regizor nu este cel bun.

Poate eșua demersul unui regizor chiar când are parte de un text bun și de niște actori talentați și cu experiență?

Poate face chiar o mare cădere.

Cum reacționează actorii în asemenea împrejurări?

Așteaptă să se scoată spectacolul de pe afiș. Dar pentru noi e un chin. Ne simțim descoperiți în fața publicului, vulnerabili.

E lucru știut că publicul vă iubește. Cum v-a primit critica?

Foarte bine. Ce-i drept, la succesul pe care-l aveam, nu prea putea fi altfel. O singură cronică, scrisă de Radu Popescu, a fost mai severă. Jucam în **Furtună în Olimp** de Tudor Șoimaru - rolul lui Venus. Mi-am pus o fustă străvezie. Aveam corpul superb. Toți "zeii" erau, bineînțeles, îndrăgostiți de mine. A doua zi după premieră apare despre mine, în cronică, doar atât: "Iar Venus, interpretată de Carmen Stănescu, era ca o damă de

consum care făcea trotuarul între Capșa și Palat". M-a amuzat teribil.

Alegeți rolurile care vi se potrivesc cel mai bine sau acceptați ceea ce vi se oferă?

În general mi s-au oferit roluri, nu m-am zbatut să le obțin.

Au fost personaje pe care ați fi dorit să le interpretați, dar nu vi s-au oferit?

Multe. Sigur că întotdeauna ești "pofcios", dar trebuie să avem în vedere că nu totul se poate realiza într-o viață scurtă ca a noastră.

Cum vă pregătiți rolurile?

Cred că am să te decepționez, însă numai intuiția mă ajută. Dar pot spune că nu m-a chinuit nici un personaj. Ajunge să citesc textul ca să știu exact ce trebuie să fac cu rolul meu.

Cum reacționați când sunteți recunoscută pe stradă, în magazine?

Mă simt foarte bine. Cum să te simți stânjenit când cineva te recunoaște și te privește cu dragoste sau cu admirație?!

Ce le-ați putea spune tinerilor actori?

Să-și iubească profesia, să nu se risipească în lucruri neînsemnate, să nu se prezinte la repetiții ca la serviciu, numai pentru o leafă. Orice scenă "face farmece" - știi asta? Eu, de pildă, până fac primul pas în scenă am emoții îngrozitoare, dar, o dată ajunsă acolo, devin imediat stăpână pe mine, fericită chiar din clipa în care se aprind reflectoarele.

Cu cât timp înainte veniți la cabină?

Cu un sfert de oră la lecturi, cu jumătate de ceas la repetiții și cu o oră și jumătate înainte la spectacol. Este o regulă pe care nu o încalc niciodată. Dar cam cu două zile înainte de reprezentare încep să repet textul: îl bolborosesc prin casă, astfel încât să mă familiarizez cu el.

Au existat momente când v-ați confundat cu personajul?

Sunt multe, însă Lidia din **Comedie de modă veche** de Arbuzov mi s-a potrivit, cred, cel mai bine.

Marinela Țepuș

Spargă praful de pe scândură

În fond, ce vrea publicul?

Să se distreze, să uite de grilele de zi cu zi." Este, să recunoaștem, răspunsul cel mai des întâlnit. De ce atunci am văzut, la cinematograful, cea mai recentă comedie cu Robert de Niro și Billy Cristal după ce cu greu s-au adunat patru spectatori, ca să poată avea loc proiecția?

"Să vadă ceva frumos, rafinat, nu spectacolele gălăgioase care se fac peste tot astăzi." De ce atunci nu dă năvală la astfel de spectacole frumoase și le lasă să se "ofilească" după 20-30 de reprezentații (un oraș cu trei milioane de locuitori, plus turiștii)?

"Să vadă spectacole care pun probleme importante, etern umane, nu care atacă realitatea urită de la noi (ca filmele lui Pintilie)." De ce aud atunci atât de des: "Ce ne interesează, domnule, pe noi, românii, chestia asta?" sau "O fi la ei, acolo?"

"Să se recunoască în personajele și situațiile de pe scenă, în datele esențiale ale realității de azi." De ce atunci strâmbă din nas și se indignează cum că "teatrul e totuși artă, el nu trebuie să imite viața"?

Putem continua jocul, oricât de mult doriți. Concluzia cea mai acceptabilă mi se pare a fi însă următoarea: astăzi, luptându-se cu o realitate ale cărei repere sunt în rapidă schimbare, publicul nu mai știe ce vrea. Și nici nu are cum, căci el însuși suferă un proces de stratificare și diversificare de natură a-l fărâmița în foarte multe publicuri. Criza de public nu poate lua sfârșit înaintea formării acelei celebre "clase de mijloc" pe care o așteaptă sociologii în noua societate - vechiul capitalism, având acum reperele informaticii și ale înaltei tehnologii, cu toate mutațiile psihologice pe care le implică. Pe cine

așteptăm la teatru, dacă nu un spectator cât de cât cultivat, cât de cât stabil financiar și dispus să mediteze la coordonatele vieții sale și ale realității contemporane? Putem noi, oamenii de teatru, să ne extragem din frământata evoluție socială și să facem teatru ca și când afară nu se întâmplă nimic? Apoi, chiar și când "afară" lucrurile se vor calma cât de cât, vom întâlni foarte probabil publicuri diverse, cu nevoi diverse, care optează clar pentru muzica pe care o ascultă sau literatura pe care o (mai) citesc, deci și pentru teatrul pe care îl (mai, și dacă îl mai) vor. Instituțiile teatrale vor trebui să-și caute o identitate, un scop și, implicit, un public, căci plutirea în vag va risca să-i nemulțumească pe toți. Ca să nu ne plictisim, am putea începe de pe acum. Cine dorește? Eu sunt gata.

Theodor-Cristian Popescu